

Ed. 11. Frumvarp til laga [11. mál]

um launajöfnunarbætur, bætur almannatrygginga og verðlagsmál.

(Lagt fyrir Alþingi á 96. löggjafarþingi, 1974.)

1. gr.

Á tímabilinu 1. október 1974 til 31. maí 1975 skulu launagreiðendur greiða launajöfnunarbætur í stað almennrar verðlagsuppbótar á laun umfram þá verðlagsuppbót, sem svarar til kaupgreiðsluvísitölu 106,18 stig, sem hér segir:

1. Á laun, sem eru lægri en 50 000 krónur á mánuði fyrir fulla dagvinnu, miðað við kaupgreiðsluvísitölu 106,18 stig, greiðist 3 500 króna bætur á mánuði til þeirra, sem skila fullum dagvinnutíma, en hlutfallslega lægra til annarra. Bætur á yfirvinnukaup greiðist hlutfallslega þannig að gildandi tengsl yfirvinnu- og dagvinnukauptaxta haldist.
2. Á laun á bilinu 50 000 til 53 500 krónur fyrir fulla dagvinnu, miðað við kaupgreiðsluvísitölu 106,18 stig, greiðist 3 500 króna bætur á mánuði að frádreginni þeirri fjárhæð, sem kaupskattinn er hærri en 50 000 krónur á mánuði, til þeirra, sem skila fullum dagvinnutíma, en hlutfallslega lægra til annarra.
Bætur á hvern yfirvinnutíma greiðist á þessu taxtabili í sama hlutfalli við bætur á dagvinnulaun og greindi í 1. lið þessarar greinar.
3. Á hærri laun greiðast ekki launajöfnunarbætur.

2. gr.

Setja skal reglugerð um ákvörðun launajöfnunarbóta skv. 1. gr. Við samningu reglugerðarinnar skal haft náð samráð við aðila vinnumarkaðarins.

Þess skal gætt, þegar metin er hæð kauptaxta fyrir reglulega dagvinnu, sem ákveðinn er með álagi á annan lægri taxta, eða sem hlutfall af hærri taxta, að jafnan sé miðað við hinn endanlega taxta, en ekki þann grunn, sem hann er á reistur. Með taxta skal telja hvers konar álög og kaupauka, sem ekki svara með beinum og ótví-
ræðum hætti til útlagðs kostnaðar launþega vegna öflunar launatekna. Með taxta skal einnig telja vaktaálög að því leyti, sem það kann að vera hærra en svarar til eftirvinnu-, næturvinnu- og helgidagsálags.

Þegar metin er hæð mánaðarlauna fyrir fulla dagvinnu skv. ákvæðisvinnu-
töxtum, til ákvörðunar launajöfnunarbóta, skal m. a. taka tillit til þess vinnuálags, sem fylgja kann ákvæðisvinnu, og fyrirbyggjandi upplýsinga Kjararannsóknarnefndar um tekjur ákvæðisvinnufólks. Launajöfnunarbætur til ákvæðisvinnufólks skulu gerðar upp mánaðarlega eftir á á grundvelli vinutíma og tekna í liðnum mánuði.

3. gr.

Laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli búvöru, sbr. lög nr. 101/1966, skulu hækka vegna launajöfnunarbóta um 5.5% og skal sú hækkun haldast til 31. maí 1975.

4. gr.

Hækkun sú á búvöruverði til bænda, sem hlýst af hækkun skv. 3. gr., skal ekki greidd út í hlutfalli við framleiðsluverðmæti, heldur jafnað þannig til bænda, að hún gagnist eingöngu hinum tekjulægri í þeirra hópi með líkum hætti og launajöfnunarbætur launþegum skv. lögum þessum. Setja skal reglugerð um innheimtu og úthlutun þessara bóta í samráði við Stéttarsamband bænda.

5. gr.

Launajöfnunarbætur skv. 1. til 4. gr. skulu teknar til endurskoðunar, fari visitala framfærslukostnaðar fram úr 358 stigum á gildistíma þessara laga.

6. gr.

Fjárveiting úr ríkissjóði til greiðslu fjölskyldubóta sbr. 26. gr. laga nr. 67/1971, sbr. lög nr. 62/1974, skal miðuð við það, að árlegar fjölskyldubætur með barni verði kr. 20 000, að óbreyttum reglum um greiðslu fjölskyldubóta, á tímabilinu 1. október 1974 til 31. maí 1975, eða að samsvarandi ívilnun verði með öðrum hætti veitt barnmörgum fjölskyldum.

7. gr.

Fullur árlegur ellilífeyrir einstaklinga sbr. 11. gr. laga nr. 67/1971, skal vera frá 1. október 1974 að telja kr. 155 400, ef lífeyrir er fyrst tekinn við 67 ára aldur. Aðrar bótafjárhæðir 11. gr. þeirra laga skulu breytast hlutfallslega.

Örorkulífeyrir, barnalífeyrir, mæðralaun, ekkjubætur og ekkjulífeyrir sbr. 12., 13., 14., 15., 17. og 18. gr. laga nr. 67/1971 skulu breytast hlutfallslega í samræmi við þessa breytingu ellilífeyris.

8. gr.

1. málsgrein 19. gr. laga nr. 67/1971 með áorðnum breytingum, sbr. lög nr. 96/1971 og lög nr. 62/1974, orðist svo:

Ef aðrar tekjur elli- og örorkulífeyrisþega en lífeyrir almannatrygginga fara ekki fram úr kr. 41 300 á ári, skal frá 1. október 1974 að telja greiða uppbót á lífeyri hans að upphæð kr. 93 900 á ári. Hafi bótaþeginn hins vegar tekjur umfram kr. 41 300 á ári, skal skerða uppbótina um helming þeirra tekna, sem umfram eru. Sama gildir um hjónalífeyri, eftir því sem við á.

9. gr.

Breytingar bóta almannatrygginga skv. 7. og 8. gr. skulu koma í stað breytinga skv. 1. mgr. 78. gr. laga nr. 67/1971, sbr. 12. gr. laga nr. 96/1971, af tilefni launajöfnunarbóta skv. lögum þessum.

10. gr.

Á tímabilinu 1. október til 31. maí 1975 skulu niðurgreiðslur vöruverðs úr ríkissjóði ekki vera lægri en þær eru við gildistöku laga þessara.

11. gr.

Fram til 31. maí 1975 má ekki hækka verð vöru eða þjónustu eða endurgjald fyrir afnot af fasteign eða lausafé frá því, sem var 23. september 1974, nema að fengnu samþykki réttra yfirvalda og skulu þau ekki leyfa neina hækkun nema þau telji hana óhjákvæmilega. Leyfi til hækkunar tekur þó ekki gildi fyrr en það hefur hlotið staðfestingu ríkisstjórnarinnar.

Á því tímabili, er greinir í 1. mgr., má ekki hækka hundraðshluta álagningar á vöru í heildsölu, smásölu eða öðrum viðskiptum frá því, sem var 23. september 1974, nema að fengnu samþykki réttra yfirvalda og staðfestingu ríkisstjórnarinnar sbr. 1. mgr. Gildir þetta einnig um hvers konar umboðslaun vegna sölu vöru eða þjónustu og um hvers konar álagningu, sem ákveðin er sem hundraðshluti á selda vöru eða þjónustu, þar með vinnu.

Ákvæði 1. og 2. mgr. taka einnig til verðs hvers konar vöru og þjónustu, sem ríki, sveitarfélög, stofnanir þeirra aðila eða aðrir opinberir aðilar láta í té gegn gjaldi.

Ríkisstjórnin getur ákveðið lækkun á verði vöru eða þjónustu telji hún til þess gilda ástæðu eða brýna nauðsyn.

12. gr.

Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum nema þyngri viðurlög séu ákveðin með öðrum lögum.

Mál út af brotum á lögum þessum fara að hætti opinberra mála.

13. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Um frumvarp þetta, sem lagt er fyrir Alþingi, samkvæmt 28. gr. stjórnarskrárinnar, vísast til fylgiskjals hér á heftir.

Fylgiskjal.

BRÁÐABIRGÐALÖG

um launajöfnunarbætur, bætur almannatrygginga og verðlagsmál.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Forsætisráðherra hefur tjáð mér, að brýna nauðsyn beri til að ákveða nú þegar þá skipan kjara- og verðlagsmála, sem við skuli taka, þegar gildistími laga um viðnám gegn verðbólgu rennur út um næstu mánaðamót, en nauðsynlegt sé að rjúfa um sinn sjálfvirka víxlhækkun launa og

verðlags, en milda þó jafnframt eftir því sem kostur er áhrif þegar orðinna og fyrirsjáanlegra verðhækkana, m. a. í kjölfar nýafstaðinnar gengisbreytingar og skattbreytinga, á kjör þeirra, sem lægstar tekjur hafa.

Fyrir því eru hér með sett bráðabirgðalög samkvæmt 28. gr. stjórnarskrárinnar á þessa leið:

1. gr.

Á tímabilinu 1. október 1974 til 31. maí 1975 skulu launagreiðendur greiða launajöfnunarbætur í stað almennrar verðlagsuppbótar á laun umfram þá verðlagsuppbót, sem svarar til kaupgreiðsluvísitölu 106,18 stig, sem hér segir:

1. Á laun, sem eru lægri en 50 000 krónur á mánuði fyrir fulla dagvinnu, miðað við kaupgreiðsluvísitölu 106,18 stig, greiðist 3 500 króna bætur á mánuði til þeirra, sem skila fullum dagvinnutíma, en hlutfallslega lægra til annarra. Bætur á yfirvinnukaup greiðist hlutfallslega þannig að gildandi tengsl yfirvinnu- og dagvinnukauptaxta haldist.

2. Á laun á bilinu 50 000 til 53 500 krónur fyrir fulla dagvinnu, miðað við kaupgreiðsluvísitölu 106,18 stig, greiðist 3 500 króna bætur á mánuði að frádreginni þeirri fjárhæð, sem kaupvaxtinn er hærri en 50 000 krónur á mánuði, til þeirra, sem skila fullum dagvinnutíma, en hlutfallslega lægra til annarra.

Bætur á hvern yfirvinnutíma greiðist á þessu taxtabili í sama hlutfalli við bætur á dagvinnulaun og greindi í 1. lið þessarar greinar.

3. Á hærri laun greiðast ekki launajöfnunarbætur.

2. gr.

Setja skal reglugerð um ákvörðun launajöfnunarbóta skv. 1. gr. Við samningu reglugerðarinnar skal haft náið samráð við aðila vinnumarkaðarins.

Þess skal gætt, þegar metin er hæð kaupvaxta fyrir reglulega dagvinnu, sem ákveðinn er með álagi á annan lægri taxta, eða sem hlutfall af hærri taxta, að jafnan sé miðað við hinn endanlega taxta, en ekki þann grunn, sem hann er á reistur. Með taxta skal telja hvers konar álög og kaupauka, sem ekki svara með beinum og ótvíráðum hætti til útlagðs kostnaðar launþega vegna öflunar launatekna. Með taxta skal einnig telja vaktaálag að því leyti, sem það kann að vera hærra en svarar til eftirvinnu-, næturvinnu- og helgidagaálags.

Þegar metin er hæð mánaðarlauna fyrir fulla dagvinnu skv. ákvæðisvinnutöxtum, til ákvörðunar launajöfnunarbóta, skal m. a. taka tillit til þess vinnuálags, sem fylgja kann ákvæðisvinnu, og fyrirliggjandi upplýsinga Kjararannsóknarnefndar um tekjur ákvæðisvinnufólks. Launajöfnunarbætur til ákvæðisvinnufólks skulu gerðar upp mánaðarlega eftir á á grundvelli vinnutíma og tekna í liðnum mánuði.

3. gr.

Laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli búvöru, sbr. lög nr. 101/1966, skulu hækka vegna launajöfnunarbóta um 5.5% og skal sú hækkun haldast til 31. maí 1975.

4. gr.

Hækkun sú á búvöruverði til bænda, sem hlýst af hækkun skv. 3. gr., skal ekki greidd út í hlutfalli við framleiðsluverðmæti, heldur jafnað þannig til bænda, að hún gagnist eingöngu hinum tekjulægri í þeirra hópi með líkum hætti og launajöfnunarbætur launþegum skv. lögum þessum. Setja skal reglugerð um innheimtu og úthlutun þessara bóta í samráði við Stéttarsamband bænda.

5. gr.

Launajöfnunarbætur skv. 1. til 4. gr. skulu teknar til endurskoðunar, fari vísitala framfærslukostnaðar fram úr 358 stigum á gildistíma þessara laga.

6. gr.

Fjárveiting úr ríkissjóði til greiðslu fjölskyldubóta sbr. 26. gr. laga nr. 67/1971, sbr. lög nr. 62/1974, skal miðuð við það, að árlegar fjölskyldubætur með barni verði kr. 20 000, að óbreyttum reglum um greiðslu fjölskyldubóta, á tímabilinu 1. október 1974 til 31. maí 1975, eða að samsvarandi ívilnun verði með öðrum hætti veitt barnmörgum fjölskyldum.

7. gr.

Fullur árlegur ellilífeyrir einstaklinga sbr. 11. gr. laga nr. 67/1971, skal vera frá 1. október 1974 að telja kr. 155 400, ef lífeyrir er fyrst tekinn við 67 ára aldur. Aðrar bótafjárhæðir 11. gr. þeirra laga skulu breytast hlutfallslega.

Örorkulífeyrir, barnalífeyrir, mæðralaun, ekkjubætur og ekkjulífeyrir sbr. 12., 13., 14., 15., 17. og 18. gr. laga nr. 67/1971 skulu breytast hlutfallslega í samræmi við þessa breytingu ellilífeyris.

8. gr.

1. málsgrein 19. gr. laga nr. 67/1971 með áorðnum breytingum, sbr. lög nr. 96/1971 og lög nr. 62/1974, orðist svo:

Ef aðrar tekjur elli- og örorkulífeyrisþega en lífeyrir almannatrygginga fara ekki fram úr kr. 41 300 á ári, skal frá 1. október 1974 að telja greiða uppbót á lífeyri hans að upphæð kr. 93 900 á ári. Hafi bótaþeginn hins vegar tekjur umfram kr. 41 300 á ári, skal skerða uppbótina um helming þeirra tekna, sem umfram eru. Sama gildir um hjónalífeyri, eftir því sem við á.

9. gr.

Breytingar bóta almannatrygginga skv. 7. og 8. gr. skulu koma í stað breytinga skv. 1. mgr. 78. gr. laga nr. 67/1971, sbr. 12. gr. laga nr. 96/1971, af tilefni launajöfnunarbóta skv. lögum þessum.

10. gr.

Á tímabilinu 1. október til 31. maí 1975 skulu niðurgreiðslur vöruverðs úr ríkissjóði ekki vera lægri en þær eru við gildistöku laga þessara.

11. gr.

Fram til 31. maí 1975 má ekki hækka verð vöru eða þjónustu eða endurgjald fyrir afnot af fasteign eða lausafé frá því, sem var 23. september 1974, nema að fengnu samþykki rétttra yfirvalda og skulu þau ekki leyfa neina hækkun nema þau telji hana óhjákvæmilega. Leyfi til hækkunar tekur þó ekki gildi fyrr en það hefur hlotið staðfestingu ríkisstjórnarinnar.

Á því tímabili, er greinir í 1. mgr., má ekki hækka hundraðshluta álagningar á vöru í heildsölu, smásölu eða öðrum viðskiptum frá því, sem var 23. september 1974, nema að fengnu samþykki rétttra yfirvalda og staðfestingu ríkisstjórnarinnar sbr. 1. mgr. Gildir þetta einnig um hvers konar umboðslaun vegna sölu vöru eða þjónustu og um hvers konar álagningu, sem ákveðin er sem hundraðshluti á selda vöru eða þjónustu, þar með vinnu.

Ákvæði 1. og 2. mgr. taka einnig til verðs hvers konar vöru og þjónustu, sem ríki, sveitarfélög, stofnanir þeirra aðila eða aðrir opinberir aðilar láta í té gegn gjaldi.

Ríkisstjórnin getur ákveðið lækkun á verði vöru eða þjónustu telji hún til þess gilda ástæðu eða brýna nauðsyn.

12. gr.

Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum nema þyngri viðurlög séu ákveðin með öðrum lögum.

Mál út af brotum á lögum þessum fara að hætti opinberra mála.

13. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört að Bessastöðum, 24. september 1974.

Kristján Eldjárn.

(L. S.)

Geir Hallgrímsson.